

การพัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ
Development of Cultural Awareness of High School
Students Using Project-based Learning with Role-playing

นิลubl เกตุแก้ว^{*1}, วิมลณีนี นิลมณี², จุฑา ธรรมชาติ³, บุษบรณ เชิดเกียรติสกุล⁴
Nilubon Katkaew¹, Wimonmanee Ninmanee², Juta Tammachart³,
Busaban Chirtkiatsakul⁴

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Faculty of Education, Prince of Songkla University

First/Corresponding Author, E-mail: nilubon.k@hotmail.com*

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ และเปรียบเทียบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ มีตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) จำนวน 36 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ แบบวัดความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม แบบสะท้อนคิด และแบบสัมภาษณ์ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนด้วยการทดสอบที่แบบประชากรสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ นักเรียนมีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$; $S.D.=0.49$) แต่ผลการเปรียบเทียบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการ

จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติพบว่า ค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 การวิจัยครั้งนี้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ขั้นแสวงหาความรู้ ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และขั้นนำเสนอผลงานและประเมินผล

คำสำคัญ: ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม; โครงงานเป็นฐาน; บทบาทสมมติ

Abstract

This quasi-experimental study aims to investigate the cultural awareness of students using project-based learning with role-playing and compare the cultural awareness of students before and after using project-based learning with role-playing. The sample consists of 36 students in Mathayomsuksa 5/5, Demonstration School, Prince of Songkla University. The research instruments are the lesson plan using project-based learning with role-playing, the cultural awareness scale, the reflection on cultural awareness form, and the cultural awareness interview. The quantitative data are analyzed using mean, standard deviation, and paired sample t-test, while the qualitative data is analyzed using content analysis.

The results show that after receiving project-based learning with role-playing, students have high levels of cultural awareness ($\bar{X}=4.07$; $S.D.=0.49$). However, there is not a significant difference in cultural awareness levels before and after receiving project-based learning with role-playing. This research has generated knowledge about the use of project-based learning with role-playing to develop cultural awareness in students. This includes six key learning activities, namely 1) providing basic knowledge, 2) stimulating interest, 3) organizing groups, 4) seeking knowledge, 5) summarizing learning activities, and 6) presenting the results and assessments.

Keywords: Cultural Awareness; Project-based Learning; Role-playing

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะสำคัญที่สอดคล้องกับบริบทสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ทักษะการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับโลกนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการอยู่รอดทางสังคม ปัจจุบันขอบเขตของวัฒนธรรมได้ขยายความหมายกว้างกว่าเดิม สอดคล้องกับที่องค์การยูเนสโกได้ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มุ่งให้การจัดการศึกษาตระหนักในอัตลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรม ลักษณะทางพหุนิยมด้านวัฒนธรรม สิทธิในความแตกต่าง และการรู้จักเคารพวัฒนธรรมของผู้อื่น ซึ่งเป็นนัยของมุมมองทางวัฒนธรรมที่ต้องการให้ผู้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันบนฐานของความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างราบรื่น (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2014)

บริบททางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษอันเนื่องมาจากอัตลักษณ์ทางด้านศาสนาและภาษาที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาที่ 1 ติดต่อสื่อสารในวิถีชีวิตประจำวัน บทบาทของการศึกษาในการจัดการเรียนรู้จึงควรพิจารณาและให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ ผลการศึกษาจากการวิจัยพบว่า เยาวชนในพื้นที่ทั้งไทยพุทธ-มุสลิมขาดโอกาสในการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ขาดความเข้าใจในการสื่อสารจึงเป็นผลให้เกิดการเข้าใจผิดระหว่างกัน (ชวิน พงษ์ผจญ, 2561; อับดุลสุโก ดินอะ, 2560) สอดคล้องกับข้อสังเกตสภาพปัญหาภายในห้องเรียนขณะจัดการเรียนรู้ที่พบว่า การสื่อสารเพื่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่นับถือศาสนาแตกต่างกันเกิดจากปัญหาความไม่เข้าใจกัน ไม่ยอมรับรู้ทำความเข้าใจและเคารพความคิดเห็นของกันและกัน อันสืบเนื่องมาจากวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อที่ต่างกัน

จากสภาพและปัญหาข้างต้น ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาความรู้ เสริมความเข้าใจในวัฒนธรรม สร้างการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันจะช่วยพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน (ชวิน พงษ์ผจญ, 2561; เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และคณะ, 2559; บังอร ร้อยกรอง, 2553; เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2557) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้

ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความตระหนักในความแตกต่าง ความเข้าใจในวัฒนธรรม การเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural Awareness) จึงเป็นสิ่งสำคัญ (ชวิน พงษ์ผจญ, 2561; Smith, et al., 2016)

ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นบันไดขั้นแรกของการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมรรถนะทางวัฒนธรรมที่สูงขึ้น หากผู้เรียนมีองค์ประกอบพื้นฐานที่เสริมสร้างสมรรถนะทางวัฒนธรรมที่ดีพร้อมย่อมทำให้ผู้เรียนมีความสำเร็จทางด้านวิชาการ มีทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างจากตนเอง เปิดรับวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีความเข้าใจและความแข็งแกร่งในการเผชิญความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งช่วยสร้างโอกาสให้ชีวิตประสบความสำเร็จ รวมทั้งเกิดการบูรณาการทางวัฒนธรรมและภาษาเพื่อการประยุกต์ใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (Arthur & Bennett, 1995; Nieto, 2009; Ross & Thomson, 2008; Smith, 2004) ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะทางวัฒนธรรม เมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า ไม่ว่าจะเป็นความรู้หรือประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของตนเองต่อสิ่งเร้า ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงออกเป็นพฤติกรรมของผู้เรียนในการรู้คุณค่าในวัฒนธรรมของตนเอง การเคารพและยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่างของผู้อื่น รวมทั้งสามารถที่จะอยู่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นได้ (นพวรรณ ยอดธรรม และปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลธร, 2558) การจัดการเรียนรู้จึงควรปลูกฝังความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมควบคู่กับสาระการเรียนรู้ในรายวิชา

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้แนวทางหนึ่งที่น่าสนใจพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม เนื่องจากขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ของโครงงานเป็นฐานมีการกระตุ้นความรู้สึกริक्तคิดของผู้เรียนให้ร่วมกันสำรวจ สังเกตในประเด็นที่สนใจ ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทางวัฒนธรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ผ่านการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันแล้วนำเสนองานและประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้ไปอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ทั้งหมด (ทิตินา แคมมณี, 2558; Bender, 2012) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ทำงานร่วมกัน เกิดการเรียนรู้จากการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมถึงช่วยพัฒนาทักษะที่ซับซ้อน (ณัฐริกา ก้อนเงิน, 2558; สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2554; Intel Education Initiative, 2007)

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่ผ่านมามีการนำมาใช้พัฒนาความรู้ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้เรียน แต่ยังไม่ครอบคลุมมิติการพัฒนาด้านอารมณ์ ความรู้สึกและการแสดงออกที่สะท้อนถึงความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมที่ชัดเจน จากผลการวิจัยของฐิติมา อาพัทธนานนท์ (2561) พบว่า การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมในสังคมที่ตนเองอยู่ โดยการส่งเสริมการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้ฐานทางวัฒนธรรมของผู้เรียนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีตัวตนบนฐานวัฒนธรรมของตัวเอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำบทบาทสมมติมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมได้อย่างสมบูรณ์ เพราะบทบาทสมมติจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนผ่านบทบาทตามสถานการณ์หรือเรื่องราว และเมื่อแสดงจบก็สามารถร่วมกันอภิปรายถึงข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสวมบทบาทสมมติได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานและบทบาทสมมติมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียน ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนรายวิชาด้านภาษาให้สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) ออกแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังเรียน ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ฝ่ายมัธยมศึกษา) สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 75 คน ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่าง

นักเรียนด้วยวิธีการสุ่มแบบยกลกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้ตัวอย่างวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 จำนวน 36 คน

ในการดำเนินการวิจัย ตัวอย่างทุกคนได้รับการพิทักษ์สิทธิตามจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยให้แบบชี้แจงข้อมูลสำหรับอาสาสมัครโครงการวิจัยและเอกสารแสดงความยินยอมอาสาสมัครวิจัยโดยได้รับการบอกกล่าวให้ไปศึกษาด้วยตนเองอีกครั้ง และหากตัดสินใจเข้าร่วม/ไม่เข้าร่วมโครงการวิจัย อาสาสมัครสามารถลงนาม/ไม่ลงนามในเอกสารแสดงความยินยอมอาสาสมัครวิจัยได้ด้วยตนเอง และค่อยนำเอกสารมาให้ผู้วิจัยเมื่อสะดวกหรือเมื่อถึงเวลานัดหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ ผู้วิจัยได้ศึกษาและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยและประเมินผล โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ระดับดีเยี่ยม จากนั้น ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายแล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) แบบวัดความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมจนได้กรอบการวัดและองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมแล้วจึงสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามแต่ละองค์ประกอบ โดยได้ข้อคำถามองค์ประกอบละ 14 ข้อ รวมทั้งหมด 42 ข้อ รูปแบบของแบบวัดเป็นแบบวัดชนิดมาตรประมาณค่า 5 ระดับ เมื่อได้แบบวัดแล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective Congruence; IOC) ของแบบวัดกับตัวแปรของการวิจัย ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 0.94 และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะให้ปรับข้อความในแบบวัดให้มีความชัดเจน 2 ข้อ ผู้วิจัยจึงปรับข้อความในแบบวัดก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงของแบบวัดโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha

Coefficient) (Cronbach, 1990) พบว่า แบบวัดที่สร้างมีค่าความเที่ยงสูง โดยมีค่าเท่ากับ 0.93

(2) แบบสะท้อนคิดความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม และสร้างข้อคำถามสะท้อนคิดครอบคลุมความหมายและองค์ประกอบของความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสะท้อนคิดกับตัวแปรของการวิจัย ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 1.00 จากนั้น จึงนำแบบสะท้อนคิดไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของเครื่องมือ เมื่อตรวจสอบแล้วจึงนำแบบสะท้อนคิดไปใช้เก็บข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

(3) แบบสัมภาษณ์ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม และสร้างข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมความหมายและองค์ประกอบของความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม โดยได้ข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์กับตัวแปรของการวิจัย ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 1.00 จากนั้น จึงนำแบบสะท้อนคิดไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของเครื่องมือ เมื่อตรวจสอบแล้วจึงนำแบบสะท้อนคิดไปใช้เก็บข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นเตรียมนักเรียนก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการปฐมนิเทศรายวิชา แนะนำรายวิชา วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ด้วยโครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติให้แก่ นักเรียน จากนั้น นำแบบวัดความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมไปใช้วัดความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้ และนำผลคะแนนจากแบบวัดมาประเมินตามเกณฑ์ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมจำแนกนักเรียนเป็นระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แล้วสุ่มสัมภาษณ์นักเรียนแยกตามระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ระดับละ 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมก่อนเริ่มการจัดการเรียนรู้

3.2 ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามแผนจัดการเรียนการสอนที่จัดเตรียมไว้ด้วยตนเองตามตารางสอน รวมระยะเวลา 16 สัปดาห์ แบ่งเป็นจัดการเรียนการสอน สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที

3.3 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งด้วยแบบวัดความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมฉบับเดียวกับก่อนการจัดการเรียนรู้ และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติ และนำผลคะแนนจากแบบวัดมาประเมินตามเกณฑ์ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมจำแนกนักเรียนเป็นระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แล้วสัมภาษณ์นักเรียนอีกครั้งแยกตามระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ระดับละ 3 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมและใช้แบบสะท้อนคิดเก็บข้อมูลกับนักเรียนทุกคน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติ

4.1 วิเคราะห์ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติจากผลการตอบแบบวัดของนักเรียนด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้น นำคะแนนมาเทียบกับเกณฑ์คะแนนความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งดัดแปลงมาจากเกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ยที่บุญชม ศรีสะอาด (2560) เสนอไว้ ดังตาราง 1

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

ตาราง 1 เกณฑ์การประเมินความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าทีแบบประชากรสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-Test Dependent)

4.3 วิเคราะห์ผลการสะท้อนคิดและการสัมภาษณ์นักเรียนด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) มีการจัดหมวดหมู่ข้อมูลเนื้อหาแล้วนำมาหาแก่นของสาระเพื่อหาประเด็นหลักที่แสดงถึงความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียน

ผลการวิจัย

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมโดยภาพรวมหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติเท่ากับ 4.07 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 เมื่อพิจารณาระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความตระหนักรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมแต่ละองค์ประกอบพบว่า นักเรียนมีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ดังตาราง 2

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม
การรับรู้ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น	3.94	0.49	มาก
การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม	3.97	0.64	มาก
การแสดงออกในบริบทวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม	4.30	0.64	มาก
ภาพรวม	4.07	0.49	มาก

ตาราง 2 ระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับ
การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมโดยรวมของนักเรียนก่อนและหลังได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติพบว่า ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมในภาพรวมหลังเรียนไม่แตกต่างจากก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมก่อนและหลังเรียนจำแนกตามองค์ประกอบพบว่า มีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนเพียง 1 องค์ประกอบเท่านั้น ที่มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ องค์ประกอบด้านการแสดงออกในบริบทวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ดังผลวิเคราะห์ในตาราง 3

ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การรับรู้ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น	3.89	0.55	3.94	0.49	35	.77	.22
การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม	4.03	0.54	3.97	0.64	35	.62	.27

ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		df	t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
การแสดงออกในบริบทวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม	4.06	0.69	4.30	0.64	35	2.21	.01*
ภาพรวม	3.99	0.53	4.07	0.49	35	1.25	.11

* $p < .05$

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเรียนการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติมีระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและมีการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงช่วยทำให้ผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกันได้มีการปฏิสัมพันธ์กัน มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองออกมาตามกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ซึ่งค่อย ๆ พัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนในรูปแบบของการทำงานกลุ่มร่วมกัน ต่างต้องช่วยกันเรียนรู้ ร่วมมือและพัฒนาผลงานอันแสดงถึงศักยภาพและความสำเร็จของผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าและการใช้ความรู้ในชีวิตจริงจากการร่วมกันทำกิจกรรมโครงงานจึงส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนทั้งความรู้ มุมมองและการแสดงออกของตนเองในแง่มุมมองของการรับรู้ การยอมรับและการแสดงออกที่เป็นความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของราชมาจันติ (Rachmajanti, 2017) พบว่าภาระงานจากโครงงานที่กำหนดให้ผู้เรียนทำโดยอิงกับบริบททางวัฒนธรรมจะช่วยสร้างความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม เกิดการชื่นชมวัฒนธรรมอื่นและมีทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านภาระงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอการาช (Akharraz, 2021) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้วัฒนธรรมได้โดยการผสมผสานวัฒนธรรมเป็นเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งความรู้ ความคิด ความรู้สึก รวมไปถึงค่านิยม คุณธรรมต่าง ๆ ได้มองเห็นความแตกต่างจากการแสดงออกของผู้อื่นจึงทำให้เปิดโลกทัศน์และยอมรับกับความแตกต่างที่เกิดขึ้นได้ดี สอดคล้องกับที่แวน เมนท์ส (Van Ments, 1999) กล่าวว่า บทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกรู้สึกที่ซ่อนอยู่ออกมาได้จากการที่ได้มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านการสนทนา จึงเป็นการนำเสนอข้อมูลส่วนตัว ปัญหาสังคมหรือสิ่งอื่นที่ประสบ ให้ความสำคัญต่อการสนองตอบทางอารมณ์ ในการพูดและแสดงภาษาท่าทางจึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเองมากขึ้น และสามารถฝึกพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ต้องการได้ ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น นั่นคือ ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแคนทีย์ และคณะ (Cantey, et al., 2017) และเชียร์อร์ และดาวิฮิซาร์ (Shearer & Davidhizar, 2003) ที่ได้ใช้บทบาทสมมติในการพัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ความสามารถทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งผลของการจัดกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้นี้ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงบทบาทสมมติในชั้นเรียนที่มีบริบทของความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างประสบความสำเร็จ และยังช่วยปรับปรุงทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและมีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมที่ดีขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติไม่แตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาจำแนกตามองค์ประกอบของความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมพบว่า นักเรียนมีระดับการรับรู้ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น และการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมไม่แตกต่างจากก่อนเรียน แต่ทั้งนี้พบว่า การรับรู้ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น และการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติของผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 50 แสดงว่า การรับรู้ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น รวมถึงการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมไม่ขึ้นกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ

ผลการศึกษาข้างต้นอาจเกิดจากเหตุที่ว่า ในปัจจุบันเป็นโลกไร้พรมแดนทุกอย่างเชื่อมต่อกันด้วยเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าของสื่อต่าง ๆ ส่งผลต่อการเติบโตและการเรียนรู้ของเด็กช่วงวัยปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนในยุคปัจจุบันนั้นได้เรียนรู้

เรื่องวัฒนธรรม ความแตกต่าง อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังมีการเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านละคร เพลง อาหาร การแต่งกายทั้งในเอเชีย ยุโรปและอื่น ๆ ที่หลากหลายจึงทำให้สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ทำความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้อื่นได้ง่ายขึ้น เป็นการซึมซับและรับรู้ทางตรงไปสู่ผู้เรียนมากกว่าการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน สอดคล้องกับข้อมูลของคณพล วงศ์วิเศษไพบูลย์ (ม.ป.ป.) ที่นำเสนอว่า คนเจนแซด (Gen Z) หรือเจนเอเรชั่นแซด (Generation Z) ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ในยุคปัจจุบันที่มีอายุ 10-24 ปี เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2538-2552 จะให้ความสำคัญกับตัวตนของตนเองและความแตกต่างของผู้อื่นด้วย โดยมีผลสำรวจที่พบว่า คนรุ่นนี้พร้อมที่จะทำความเข้าใจความแตกต่างของผู้อื่น และยังมีพื้นที่ชุมชนออนไลน์ที่ทำให้ผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มเจนเอเรชั่นนี้ได้พบความหลากหลายมากกว่าคนรุ่นอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ คนรุ่นใหม่ที่อยู่ในชุมชนออนไลน์ต่าง ๆ จึงมีโอกาสรับรู้ความหลากหลายและมีความสามารถในการสืบค้นความรู้จากข้อมูลอันมหาศาลจึงนำไปสู่การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้โดยปกติ และสอดคล้องกับการศึกษาของบัวกัญญา สุรตพิพิธ (2561) ที่ว่า กลุ่มคนที่อยู่ในเจนเอเรชั่นแซดจะต้องเผชิญกับปัญหาที่มีความหลากหลาย มีเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต สะดวกต่อการสื่อสารระหว่างกันจึงส่งผลให้คนยุคนี้น่าจะมีความยืดหยุ่นต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างดี

ผลจากการศึกษาขององค์ประกอบทั้งสององค์ประกอบที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของควอปป์และแคนตาตอร์ (Quappe & Cantatore, n.d.) ที่ว่า การจะจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชั้นแรก คือ การสร้างให้ผู้เรียนใช้ทัศนคติส่วนบุคคลเป็นเครื่องมือเชื่อมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของบุคคลให้เกิดผลที่เห็นชัดได้จากการแสดงออก และคнутสัน (Knutson, 2006) เสนอว่า การเริ่มด้วยการใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนที่สัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่นจะช่วยพัฒนาความพัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนให้เริ่มต้นขึ้นได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่า การเริ่มพัฒนาโดเมนจิตพิสัย (Affective Domain) ของผู้เรียนในเรื่องวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นเป็นอันดับแรกมากกว่าโดเมนการเรียนรู้อื่น ๆ นั้นอาจความหมายว่า การเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในโดเมนจิตพิสัย ควรเกิดขึ้นก่อนการทำให้ผู้เรียนรับรู้ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นซึ่งอยู่ในโดเมนพุทธิพิสัย (Cognitive Domian) จึงสอดคล้องกับข้อเสนอของทอมลินสัน (Tomlinson, 2001) ว่า ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับความรูสึกภายในของบุคคลที่พัฒนาขึ้นจากการมีความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองและของคนอื่น และความสนใจเชิง

บวกเกี่ยวกับการเชื่อมวัฒนธรรมที่แตกต่างเข้าด้วยกัน โดยซุ (Xu, 2016) ระบุว่า เป้าหมายสูงสุดของผู้สอนที่ต้องการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม คือ การพัฒนาแรงจูงใจที่แท้จริงในตัวผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้สึก ความปรารถนาเชิงบวกที่มีต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งจะส่งผลให้ ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนเกิดผลตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพที่สุด จะพัฒนาผู้เรียนได้

การแสดงออกในบริบทวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมพบว่า ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นแตกต่างจากก่อนเรียน และเมื่อพิจารณาร้อยละพบว่า การแสดงออกในบริบทวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับ บทบาทสมมติของผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 50 แสดงว่า การแสดงออกในบริบทวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมขึ้นกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับ บทบาทสมมติ ผลการศึกษาข้างต้นเกิดจากการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และรับรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับ บทบาทสมมติในขั้นกระตุ้นความสนใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเหตุการณ์เกี่ยวกับประเด็นทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเหตุการณ์หรือกรณีศึกษาที่เป็นประเด็นความแตกต่างทางวัฒนธรรม และให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมมติตามความเข้าใจในเหตุการณ์หรือกรณีศึกษาที่เกิดขึ้น มีการสรุป ตั้งข้อสังเกต และนำเสนอข้อคิดจากการแสดงบทบาทสมมติเพื่อนำไปสู่ประเด็น/ปัญหาเกี่ยวกับ วัฒนธรรมที่ผู้เรียนสนใจจะศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึกมากขึ้นจึงทำให้ผู้เรียนค่อย ๆ ใช้ ความรู้สึก ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นพัฒนาและในขั้นอื่น ๆ ทั้งชั้นจัดกลุ่ม ร่วมมือ ขึ้นแสวงหาความรู้ ขึ้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้และขึ้นนำเสนอผลงานและประเมินผล เป็นขั้นที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันไปตลอดจนจบการจัดการเรียนรู้จึงทำให้ผู้เรียน ได้รับการกระตุ้นจากความรู้ ข้อเท็จจริง ตลอดจนการได้รับประสบการณ์ทาง วัฒนธรรมต่าง ๆ เกิดการประเมินคุณค่า และส่งผลให้แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่แสดง ถึงความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี (นพวรรณ ยอดธรรม และปิยะนันท์ หิรัญย์โลทร, 2558) ซึ่งผลของการแสดงออกเหล่านี้ ทอมลินสัน (Tomlinson, 2001) ระบุว่า ช่วยให้ผู้เรียนมีใจที่เปิดกว้างขึ้น มีความอดทน ความไวและเห็นอกเห็นใจใน การปฏิบัติตนตามหลักพื้นฐานทางวัฒนธรรมของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ สามารถ พัฒนาความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนได้โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6

ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงานและประเมินผล ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ในวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และแสดงออกในบริบทวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ดังภาพ 1

ภาพ 1 แนวทางการนำเสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน ร่วมกับบทบาทสมมติ

2. ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนควรพัฒนาผู้เรียนในทุกโดเมนการเรียนรู้ ทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและจิตพิสัย โดยการจัดให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับเรื่องของวัฒนธรรมในแง่มุมที่หลากหลาย จากนั้น จึงจัดกิจกรรมกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มุมมอง สำนวณค่านิยมของตนเองและผู้อื่นเกี่ยวกับวัฒนธรรมจากการแสดงบทบาทสมมติ จึงจะส่งผลให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเลือกแสดงออกในการปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมเมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่ล้วนมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

สรุป

การวิจัยนี้สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) จากการศึกษาาระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ จะเห็นได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติมีระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการ

กลุ่ม ซึ่งมีโอกาสได้แสดงออกความเป็นตัวเอง และมองเห็นความแตกต่างจากการแสดงออกของผู้อื่น จึงทำให้เปิดโลกทัศน์และยอมรับกับความแตกต่างที่เกิดขึ้น 2) เมื่อเปรียบเทียบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีระดับความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติไม่แตกต่างจากก่อนการจัดการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากผู้เรียนสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ตั้งแต่ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานร่วมกับบทบาทสมมติ อีกทั้งความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนอาจได้รับอิทธิพลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และสื่อออนไลน์ ผู้เรียนจึงมีโอกาสรับรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลายรูปแบบจนนำไปสู่การยอมรับทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- คณพล วงศ์วิเศษไพบุลย์. (ม.ป.ป.). *กล้าสร้างสรรค์ เปิดรับความแตกต่าง และไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ อนาคตที่น่าสนุกยิ่งขึ้นเมื่อ Gen z ได้ครองโลก*. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2566, จาก <https://adaymagazine.com/genz-dare-to-be-different/>
- ชวิน พงษ์ผจญ. (2561). สภาพปัญหาในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างสันติสุขของโรงเรียนรัฐบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 44 (2), 116–157.
- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพุทธวัฒนธรรมศึกษาสำหรับนิสิต นักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ. *วารสารครุศาสตร์*. 44 (2), 57-73.
- จิตติมาธิ อาพัทธนานนท์. (2561). *โรงเรียนหลากหลายวัฒนธรรม: นโยบายการจัดการศึกษาของประเทศไทยในสังคมพหุวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐริกา ก้อนเงิน. (2558). *ผลการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยใช้เครื่องมือการเรียนรู้ร่วมกันออนไลน์ด้วยเทคนิคดอกบัวบานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิตนา แคมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพวรรณ ยอดธรรม และปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลธร. (2558). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัย. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์*. 26 (3), 37-41. DOI:10.14456/asj-psu.2015.30
- บังอร ร้อยกรอง. (2553). *แนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัวกัญญา สุรัตพิพิธ. (2561). *รูปแบบการดำเนินชีวิตและการเปิดรับสื่อของกลุ่มเจนเอเรชั่นแซดที่มีความสนใจด้านศิลปะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*, พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2557). *คุณลักษณะบทบาทและรูปแบบการสื่อสารของผู้สอนในมหาวิทยาลัยที่ถูกคาดหวังในบริบทการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2554). *การสอนแบบโครงงานสู่การปฏิบัติจริงด้วยวิธีการ “ยั่วให้นึก ผึกให้คิด”*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า.
- อับดุลสุโก ดินอะ. (17 สิงหาคม 2560). *ข้อห่วงกังวลของชุมชนพุทธและมุสลิมในสังคมไทย*. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2565, จาก <https://deepsouthwatch.org/th/node/11160>
- Akharraz, M. (2021). The Impact of Project-based Learning on Students' Cultural Awareness. *International Journal of Language and Literary Studies*. 3 (2), 54-80. DOI: 10.36892/ijlls.v3i2.601
- Arthur Jr, W. and Bennett Jr, W. (1995). The International Assignee: The Relative Importance of Factors Perceived to Contribute to Success. *Personnel Psychology*. 48 (1), 99-114. DOI:10.1111/j.1744-6570.1995.tb01748.x
- Bender, W. N. (2012). *Project-based Learning: Differentiating Instruction for the 21st Century*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

- Cantey, D. S., et al. (2017). Student-developed Simulations: Enhancing Cultural Awareness and Understanding Social Determinants of Health. *Journal of Nursing Education*. 56 (4), 243-246. DOI:10.3928/01484834-20170323-11
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*, 5th ed. New York: Harper & Row.
- Intel Education Initiative. (2007). *Designing Effective Projects: Characteristics of Projects. Benefits of Project-based Learning*. Santa Clara, CA: Intel Corporation.
- Knutson, E. M. (2006). Cross-cultural Awareness for Second/Foreign Language Learners. *The Canadian Modern Language Review*. 62 (4), 591-610.
- Nieto, S. (2009). *Language, Culture, and Teaching: Critical Perspectives*. New York: Routledge.
- Quappe, S., and Cantatore, G. (n.d.). *What is Cultural Awareness, Anyway? How Do I Build It*. Retrieved July 17, 2022, from http://www.insynctraining.nl/artikelen/what_is_cultural_awareness.pdf
- Rachmajanti, S. (2017). Building Cultural Awareness and Critical Thinking Skills through Project-based Task: A Workshop for Indonesian Context. *The 4th International Conference on Language, Society, and Culture in Asian Contexts (LSCAC)*. Knowledge Engaging Minds Social Sciences. 24–25 May 2016. pp. 498–504. DOI: 10.18502/kss.v1i3.77
- Ross, K. G., & Thomson, C. A. (2008). *Toward an Operational Definition of Cross-cultural Competence from the Literature*. Orlando, FL: Cognitive Performance Group.
- Shearer, R., and Davidhizar, R. (2003). Using Role Play to Develop Cultural Competence. *Journal of Nursing Education*. 42 (6), 273-276.

- Smith, A., et al. (2016). *The Integration of Education and Peacebuilding: Synthesis Report on Myanmar, Pakistan, South Africa and Uganda*. Coleraine: Ulster University.
- Smith, P. B. (2004). Nations, Cultures, and Individuals: New Perspectives and Old Dilemmas. *Journal of Cross-Cultural Psychology*. 35 (1), 6-12. DOI:10.1177/0022022103260460
- Tomlinson, C. A. (2001). *How to Differentiate Instruction in Mixed-ability Classrooms*. Alexandria, VA: The Association for Supervision and Curriculum.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2014). *UNESCO Roadmap for Implementing the Global Action Programme on Education for Sustainable Development*. Paris: The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).
- Van Ments, M. (1999). *The Effective Use of Role-play: Practical Techniques for Improving Learning*, 2nd ed. London: Kogan Page Publishers.
- Xu, K. (2016). The Strategies of Fostering Students' Cross-cultural Awareness in Secondary School English Teaching. *Open Journal of Social Sciences*. 4 (6), 161-170. DOI: 10.4236/jss.2016.46018